

Након одржавног главног јавног претреса дана 18. маја 2012. године, веће је једноглавно

У ИМЕ НАРОДА

Донело, а председник већа дана 26.06.2012. године у 11 часова јавно објављује следећу:

ПРЕСУДУ

Опт. Љубан Деветак, Милан Девчић, Милан Радојчић, Жељко Крњајић, Миодраг Димитријевић, Дарко Перић, Радован Влајковић, Радисав Јосиповић, Јован Димитријевић, Саша Стојановић, Драган Бачић, Зоран Косијер, Петроније Стевановић и Александар Николајидис,

-сд личним подацима као у списима предмета,

КРИВИ СУ

Што су:

Опт.Љубан Деветак, Милан Девчић, Милан Радојчић и Жељко Крњајић, као припадници фактички успостављене цивилне и војне власти – милиције и територијалне одбране (ТО) Ловас и Товарник самопроглашене САО Славоније, Барање и Западног Срема (СБЗС),

Опт.Миодраг Димитријевић, Дарко Перић, Радован Влајковић и Радисав Јосиповић, као припадници ТО Ваљево, чије су јединице по доласку на подручје Републике Хрватске ушле у састав Друге пролетерске гардијске механизоване бригаде (2.пгмбр) ЈНА,

Опт.Јован Димитријевић, Саша Стојановић, Драган Бачић, Зоран Косијер, Петроније Стевановић и Александар Николајидис, као припадници добровољачке оружане групе „Душан Силни“, који су по доласку у место Ловас у Републици Хрватској, ушли у састав ТО и милиције Ловас,

кршећи правила међународног права садржана у чл.3. Четврте женевске конвенције о заштити грађанских лица за време рата од 12.08.1949. године, чл.4. став 1 и 2 тачка а), е) и х), чл.13. став 1 и 2 Допунског протокола о заштити жртава немеђународних оружаних сукоба (Протокол II) уз наведену Конвенцију,

у току октобра и новембра месеца 1991. године у месту Ловас у Републици Хрватској, тада федералној чланици СФРЈ, за време унутрашњег оружаног сукоба између ЈНА и других оружаних јединица под њеном командом и контролом, са једне стране и самоорганизованих

оружаних јединица Збора народне гарде (ЗНГ) и МУП-а Републике Хрватске, са друге стране, у напред означеним својствима наређивали или извршавали следеће радње и то:

I

Опт. Жељко Крњајић

Дана 10.10.1991. г. у насељу Ловас, у својству командира Станице милиције Товарник, заједно са припадницима оружане групе којом је командовао, сачињене од двадесетак припадника милиције, неколико мештана Ловаса и добровољаца, извршио **напад на цивилно становништво хрватске националности и поједине цивиле, који је имао за последицу смртно страдање 7 цивилних лица**, тако што је са припадницима своје оружане групе учествовао у нападу који се одвијао по наређењу команданта 2. пгмбр ЈНА, стр.пов.бр. 350-1 од 09.10.1991.г., кретао се и контролисао улице Петра Прерадовића, Марка Орешковића (сада Вуковарска), Иве Лоле Рибара (сада Анте Старчевића), Фрање Рачког и Краља Томислава, те као командир није предузео све неопходне мере да онемогући напад на цивилно становништво, већ је у томе и сам учествовао – наређивао, непосредно предузимао и допуштао да припадници његове оружане групе без икаквог војног оправдања, врше напад на цивилне објекте и поједине цивиле, па су тако, иако у селу није било јединица ЗНГ и МУП-а Републике Хрватске, **оптужени и припадници његове оружане групе, неконтролисано и насумице отварају ватру из пешадијског наоружања по цивилним објектима, што је оптужени и наређивао и дозволио да се бацају бомбе и друге експлозивне направе на исте, услед чега су запаљене куће Вида Кризманића, Ивана Оструна, Ивана Цоњара, Амалије Мартиновић, Јосипа Краљевића, Ивице Грчанца, те је заједно са припадницима своје оружане групе изводио цивиле из кућа у току напада и одводио са собом, дозвољавајући да то и други чине, а појединим цивилима претио убиством, гурао их упереном пушком, псовао и називао усташама, иако је био свестан да услед таквог његовог понашања – чињења и нечињења могу наступити забрањене последице у виду смртог страдања цивила, он је на њих пристао, услед чега су у току напада припадници оружане групе којом је командовао оптужени, изводили цивиле из кућа и убијали по двориштима и улицама или су их затицали на другим местима, одводили са собом и убијали, те је наступила смрт седам лица, која нису припадала ниједној оружаној формацији, нити непосредно учествовала у непријатељствима и то: 1) *Мирка Гргића* (р.1957.г.), 2) *Данијела Бадањка* (р.1926.г.) и 3) *Цецилије Бадањак* (р.1928.г.), сви у улици Петра Прерадовића; 4) *Јосипа Пољака* (р.1944.г.) у улици Марка Орешковића, 5) *Вида Кризманића* (р.1937.г.) у улици Фрање Рачког; 6) *Ивана Оструна* (р.1933.г.) у улици Иве Лоле Рибара и 7) *Паве Ваковића* (р.1936.г.) затеченог у улици Краља Томислава, а потом одведеног у двориште његове куће у улици Стјепана Радића где је убијен,**

-чиме је извршио кривично дело ратни злочин против цивилног становништва из чл.142. став 1 КЗ СРЈ.

II

Опт. Љубан Деветак, Милан Радојчић и Милан Девчић

Након 10.10.1991.г. по запоседању Ловаса, противзаконито и фактички успоставили нову локалну власт цивилног и војног карактера, па су у наредном периоду током **октобра и новембра месеца 1991.г.**, опт. Љубан Деветак у својству фактичког команданта села и управитеља земљорадничке задруге, са врло широким војним и цивилним овлашћењима, опт. Милан Радојчић у својству команданта ТО Ловас, а опт. Милан Девчић у својству командира новоуспостављене станице милиције, наређивали припадницима ТО, милиције и оружане групе „Душан Силни“, која је ушла у њихов састав, а у појединим ситуацијама и непосредно предузимали према цивилном становништву хрватске националности следеће радње:

- 1) **нечовечно поступање;**
- 2) **мучење и повреде телесног интегритета;**
- 3) **убиства одређених цивилних лица.**

Тако што су:

1.а)У периоду од 10.10.1991.г. до 18.10.1991.г., **сва тројица оптужених** заједничким деловањем уз помоћ припадника напред наведених оружаных састава, вршили задржавања и **затварања** мештана цивила у импровизоване, нехигијенске и просторно безусловне затворе, те су најпре у две мале канцеларије изнад механичке радионице земљорадничке задруге, задржали и затворили око четрдесетак мештана цивила и то: *Филић Емануела, Марка, Берислава и Ивицу, Балић Андрију и Луку, Бадањак Петра и Николу, Пољак Флоријана и Ивицу, Антоловић Павла, Иву и Томислава, Краљевић Златка, Баковић Ивицу, Марић Анту, Пеулић Јакова, Постељник Синишу, Шимуновић Павла, Батаковић Мату, Мађаревић Мату, Јовановић Јосипа, Кризманић Зорана, Ђуру и Алојза, Павлић Дарка и Жељка, Видић Ивана, Долачки Стипу, Девчић Андрију, Дамјановић Марка, Панђо Фрању* и друге, од којих су наредних дана опт. Деветак и Радојчић поједине пуштали и при том им наредили да уз оружану пратњу морају обављати пољске и друге радове и сакупљати лешеве по селу, а једанаест затворених цивила су припадници оружане групе „Душан Силни“ дана 14.10.91.г. пребацили у просторно и хигијенски потпуно безуслован простор – подрум у дворишту Месне заједнице, ограђен жицом, где се налазило и седиште ТО, чији су припадници чували и обезбеђивали затворене мештане: *Јовановић Јосипа, Кризманић Зорана, Ђуру и Алојза, Павлић Дарка и Жељка, Видић Ивана, Долачки Стипу, Девчић Андрију, Дамјановић Марка, Панђо Фрању*, а накнадно су у наведени подрум привели и затворили Антоловић Ђуру, *Лукетић Стјепана* и његову супругу *Фишер Марију*, затим 18.10.1991.г.

Лукетић Петра и његова два сина *Анту и Ђуку*, те су сви затворени у подруму најкасније до 18.10.1991.г. лишени живота, изузев Антоловић Ђуре, који је стицајем срећних околности преживео.

Опт. Милан Радојчић и Милан Девчић

б) У истом периоду као под тачком а) наређивали примену понижавајућих и дискриминаторских мера у виду **обавезе обележавања мештана хрватске националности**, тако што су почев од 10.10.1991.г. па надаље, непосредно наређивали мештанима са којима су били у контакту, да своје куће обележе белим тканинама, а око руке носе беле траке.

Опт. Љубан Деветак и Милан Радојчић

в) У напред означеном периоду и надаље током октобра и новембра месеца 1991.г. опт. Љубан Деветак неовлашћено и противзаконито наредио увођење **радне обавезе, под дискриминаторским условима** за цивилно становништво хрватске националности, у почетку без икакве накнаде, касније уз исплату бонова симболичне вредности, а опт. Милан Радојчић спроводио и реализовао извршење радних задатака, па су тако мештани хрватске националности били присиљени да скупљају лешеве својих убијених сународника – рођака и комшија и да их бацају у заједничку гробницу – плитко ископан канал на гробљу, уз присуство оружане пратње припадника оружане групе „Душан Силни“, који су и учествовали у њиховим убиствима, а у наредном периоду ангажоване су и жене и мушкарци за пољопривредне радове на пољима земљорадничке задруге и друге радове по селу, такође уз оружану пратњу, под којим условима нису радили мештани српске националности.

а што је све напред наведено за последицу имало наношење тешких душевних патњи и озбиљан насртај на људско достојанство оштећених цивилних лица.

2. Почев од 10.10.1991.г. па надаље током октобра месеца, приликом саслушавања приведених и затворених цивилних лица, према њима примењивали психичко и физичко насиље (**мучење**) и **повређивали њихов телесни интегритет**, у неким случајевима непосредним извршењем или су то вршили по њиховом наређењу и уз њихово одобравање поједини припадници наведених оружаних састава, а све то из дискриминаторских разлога – националне припадности и политичког опредељења, у сврху изнуђивања информација од оштећених о поседовању оружја, припадности чланова њихове родбине оружаним формацијама противне стране или чланству у политичкој странци – Хрватској демократској заједници (ХДЗ), те су:

Опт. Љубан Деветак, Милан Радојчић и Милан Девчић:

а) Неутврђеног дана у периоду од 12. до 14.10.1991.г. опт. Милан Радојчић у чуварници земљорадиичке задруге шутнуо ногом у стражњицу **Антонa Кризманића**, када је дошао да се пријави и послао га у канцеларију на спрат изнад механичке радионице, где је био затворен три дана, а једног од наредних дана је приведен на испитивање у кухињу земљорадничке задруге пред опт. Љубана Деветакa и опт. Милана Девчића, па га је Деветак питао где му је брат и да ли би пристао да буде стрељан уместо њега, те претио да ће му убити породицу, а Девчић му је претио да ће га убити, након чега га је Деветак послао назад у затвор.

Опт. Милан Радојчић и Милан Девчић

б) У периоду од 14. до 18.10.1991.г. наизменично и у више наврата психички и физички злостављали **Ђуру Антоловића**, тако што су са оружаним пратиоцима долазили у претрес његове куће, па је у једном наврату приликом доласка опт. Милана Радојчића био претучен од стране оружаних пратилаца у присуству његове мајке, а потом одведен у станицу милиције где га је опт. Милан Девчић металним боксером ударио у пределу вилице, од ког ударца је пао и почео да крвари, а када је кренуо да устане, неко од пратилаца га је ударио шипком, затим су га спровели у затвор – подрум Месне заједнице, а сутрадан је доведен у канцеларију опт. Милана Радојчића, где су га он и опт. Девчић наизменично испитивали о његовом чланству у ХДЗ и осталим члановима те странке, те када није одговорио на неко од постављених питања, опт. Радојчић је позвао опт. Петронија Стевановића, а овај је одмах почео да оштећеног бодe ножем у леву бутину, на шта му је опт. Радојчић рекао: „Нисам ти казао да га овде убијеш, води га неко друго место па га тамо уби“, затим је опт. Милан Девчић наставио да га испитује, да би после извесног времена позвао стражара да га одведе и тада је оштећеног преузео опт. Петроније Стевановић са још двојицом припадника ТО и милиције, ставили су га у ауто и одвезли до његове куће, убацили у подрум, те покушали да га убију, бацивши за њим две бомбе, али је оштећени стицајем срећних околности преживео.

Опт. Љубан Деветак

в) Дана 17.10.1991.г. након приказивања аудио-видео снимка прославе годишњице оснивања ХДЗ у Ловасу, на којем је мештанка **Снежана Кризманић** водила програм, најпре наредио неколицини припадника оружане групе „Душан Силни“ да је саслушају, што су они и учинили у кући Ивице Франчишковића, при чему су је физички и психички малтретирали, захтевајући од ње да им каже ко се налази на снимку, шта све зна о појединим особама, а када не би одговорила на постављено питање, ударали су је по глави, чупали за косу, претили јој силовањем, ножем прелазили преко њеног врата и тела, потом је извели напоље где је преузео опт. Милан Радојчић и одвео у кућу Боре Кесер, где је била команда и

станција милиције, закључао је у једну собу, да би после извесног времена поново била доведена на саслушање, сада пред опт. Љубана Деветака, који је испред ње махао пиштољем и испитивао је до дубоко у ноћ највише о њеном оцу Фрањи и његовом чланству у ХДЗ.

Опт. Милан Радојчић

г) Неутврђеног дана у периоду од 11. до 13.10.1991.г. приликом саслушања *Ивана Видића* у канцеларији земљорадничке задруге, главом дао знак једном војнику да уђе опт. Петроније Стевановић, који је подразумевајући овај позив као наредбу, одмах по уласку претукао сада покојног Видића, ударајући га гуменом палицом по леђима.

Опт. Милан Девчић

д) Дана 12.10.1991.г. током саслушања *Ђуре Филића* у станици милиције, псовао му мајку усташку, питао га где су му зетови и за кога је гласао, за које време га је наоружани стражар ударао кундаком и ногама, измицао му столицу када је хтео да седне, а приликом одвођења из те просторије, и даље је наставио да га удара.

ђ) Неутврђеног дана током октобра месеца 1991. године, при саслушању *Марка Грчанца* у станици милиције, ударао га гуменом палицом по глави, псовао му мајку усташку, а потом га терао да лиже своју крв са стола.

е) Неутврђеног дана крајем октобра месеца 1991.г. приликом саслушања *Петра Вулете* у станици милиције, ударао га ногама и рукама у пределу ребара, псовао му мајку и питао га да ли је члан ХДЗ, те му на крају рекао: „Ово није готово, још ће са тобом разговарати Деветак“.

3. Опт. Љубан Деветак

Током октобра и новембра месеца 1991. г. **наређивао** појединим припадницима оружане групе „Душан Силни“ **да убију одређена цивилна лица** и то:

а) неутврђеног дана у периоду од 16.-18.10.1991.г. наредио опт. Петронију Стевановићу да ликвидира *Марина и Катарину Балић*, претходно доведене у седиште територијалне одбране у Месној заједници, који су потом и убијени од неидентификованих припадника наведене оружане групе.

б) неутврђеног дана, у периоду од 17. до 24.10.1991.г. наредио опт. Александру Николајидису, а потом и Зорану Обреновићу званом „Аждаја“ (сада покојном) да убију *Снежану Кризманић*, рекавши опт. Николајидису:

„одведи, јеби и убиј“, па пошто они то нису учинили, одобрио је опт. Николајидису да оштећену поведе са собом у Панчево, што је он и учинио.

в) Дана 10.11.1991.г. наредио припадницима оружане групе „Душан Силни“ („Аждаји“, „Кости“ и „Николи“) да убију **Звонимира Мартиновића**, тако што се сусрео са њима у близини куће Боре Кесер и управне зграде задруге, па је на њихово питање шта да раде са приведеним Мартиновићем, најпре питао да ли су га саслушали, а потом наредио да ураде „оно што треба“, што је недвосмислено значило да га убију, да би ово лице најпре било одведено на саслушање у кућу Ивице Франчишковића и потом убијено од стране неидентификованих припадника ове оружане групе, а његово тело је нађено сутрадан у дворишту куће Андрије Мартиновића у улици Краља Томислава број 1.

Опт. Љубан Деветак, Милан Радојчић и Милан Девчић

Учестовали у убиствима цивилних лица тако што су:

г) опт. Љубан Деветак и Милан Радојчић неутврђеног дана у периоду од 14. до 18. октобра 1991.г. у канцеларији Месне заједнице где је било седиште ТО, сачинили „списак за ликвидацију“, означавајући на списку затворених цивила оне које треба убити, након чега се опт. Радојчић распитивао код припадника оружане групе „Душан Силни“ Љубодрага Јелића ко би то могао да изврши, затим су дана 18.10.91.г. опт. Љубан Деветак и Милан Девчић најпре саслушали **Стипу Долачког**, а потом га испред куће Боре Кесер, где им је била команда, предали опт. Петронију Стевановићу да би он био убијен, а опт. Деветак је истога дана наредио опт. Александру Николајидису и опт. Петронију Стевановићу да склоне и прикрију, што је недвосмислено значило – убију повређене цивиле из подрума Месне заједнице, те су њих двојица заједно са припадницима оружане групе „Душан Силни“ („Аждајом“, Костом, Николом и другима), са више путничких возила одвозили цивиле из дворишта Месне заједнице у напуштене куће, гараже, капелицу на гробљу и друга места, где су их из ватреног оружја поједини од њих лишили живота,

-па је тако радњама описаним под тач.а) и г) у периоду од 16. до 18.10.1991.г. убијено 16 цивила, чија су тела пронађена и то:

у гаражи Иве Мађаревића у улици С. С. Крањчевића бб:

- 1) **Дарка Павлића** (р.1966.г.)
- 2) **Жељка Павлића** (р.1962.г.)
- 3) **Марка Дамјановића** (р.1940.г.)
- 4) **Јосипа Јовановића** (р.1957.г.)

у капелици на гробљу:

- 5) **Петра Лукетића** (р.1929.г.)

- 6) *Ђуке Лукетића* (р.1960.г.)
 7) *Алојза Кризманића* (р.1961.г.)
 8) *Стипе Долачког* (р.1958.г.)

у гаражи Боже Латаса у улици С. С. Крањчевића бр. 6:

- 9) *Ђуре Кризманића* (р.1960.г.)
 10) *Фрање Панђо* (р.1942.г.)

у кући Ивице Кризманића у улици Владимира Назора број 40:

- 11) *Андрије Девчић* (р.1914.г.)
 12) *Марије Фишер* (р.1939.г.)

у кући Владе Девчића у улици Владимира Назора број 39:

- 13) *Ивана Видића* (р.1956.г.)
 14) *Марина Балића* (р.1928.г.)
 15) *Катарине Балић* (р.1936.г.)

на непознатој локацији у селу:

- 16) *Антонa Лукетића* (р.1954.г.)

III

Оптужени: Љубан Деветак, Миодраг Димитријевић, Дарко Перић, Радован Влајковић, Радисав Јосиповић, Јован Димитријевић, Саша Стојановић, Драган Бачић и Зоран Косијер

1.Опт. Љубан Деветак, у наведеном својству команданта села и **опт. Миодраг Димитријевић**, као активно војно лице у чину потпуковника, у својству помоћника начелника штаба за оперативно-наставне и обавештајне послове Четврте оперативне зоне ТО Ваљево, са задатком координације заједничких дејстава између јединица Четврте оперативне зоне и 2. пгмбр ЈНА на простору Републике Хрватске, након састанака одржаних у приватној кући Боре Кесера – команди села, постигли договор, а потом наредили: опт. Деветак појединим припадницима оружане групе „Душан Силни“ из састава ТО Ловас и двојици мештана, припадника ТО Ловас, а опт. Миодраг Димитријевић команданту противдиверзантског одреда ТО Ваљево, да се према хрватском цивилном становништву врше:

-нечовечна поступања.

Па су тако:

а) Дана 17.10.1991.г. у преподневним часовима опт. Љубан Деветак издао писмено наређење о обавези окупљања свих мушкараца старости од 18 до 55 година испред зграде земљорадничке задруге око 16 часова, наводно због посла, које наређење је мештанин Томислав Шелебај, крећући се улицама уз добошарење, јавно саопштавао по селу, па када се око 70 мештана окупило испред задруге, по претходном договору опт. Миодрага Димитријевића и опт. Љубана Деветака, а у циљу утврђивања виновника ноћних оружаних провокација, задржани су целу ноћ на отвореном простору испред механичке радионице, тако што су их припадници оружане групе „Душан Силни“ и неколико припадника противдиверзантске чете ТО Ваљево претресли и утерали у ограђено двориште задруге, потом пописали и наредили да морају непомично седети на дрвеним клупама, при чему је испред њих на узвишеном трему био постављен пушкомитраљез, а обезбеђивали су их наоружани стражари из наведених оружаних састава, од којих су поједини физички злостављали мештане у току ноћи.

б) Дана 17.10.1991.г., на одржаном састанку у поподневним часовима постигли договор да комбинована оружана група састављена од припадника противдиверзантске чете противдиверзантског одреда ТО Ваљево, оружане групе „Душан Силни“ и два мештана – припадника ТО Ловас, изврши претрес терена у рејону винограда, те да се при извршењу тог задатка поведу и користе мештани – цивили затворени у задрузи, као обезбеђење од евентуалних напада хрватских оружаних снага (живи штит) и њихових минских поља, мада су знали да су на том простору неке од локација 13.10.1991.г. минирали припадници инжињеријске јединице 2. пгмбр ЈНА, те је потом опт. Димитријевић наредио опт. Дарку Перићу, команданту противдиверзантског одреда ТО Ваљево, да припадници противдиверзантске чете из састава његовог одреда, који су 17.10.1991.г. пристигли у Ловас, изврше задатак у садејству са припадницима оружане групе „Душан Силни“, док је опт. Љубан Деветак исто наредио појединим припадницима оружане групе „Душан Силни“ и двојици мештана – припадника ТО Ловас, које је одредио да буду водичи, па иако су били свесни да ће извршењем овог наређења цивили бити изложени тешким душевним патњама, они су то и хтели, при чему су пристали и на могуће повреде телесног интегритета цивила и довођење у опасност њихових живота.

2. Опт. Дарко Перић, као резервни капетан прве класе, у својству команданта противдиверзантског одреда (ПДО) ТО Ваљево наредио да се према цивилном становништву врши:

-нечовечно поступање

Тако што је:

Дана 17.10.1991.г у поподневним часовима са диверзантском четом из састава ПДО ТО Ваљево, по наређењу опт. Миодрага Димитријевића дошао

из Чаковца у Ловас, те истог дана био присутан на састанку са опт. Миодрагом Димитријевићем и опт. Љубаном Деветаком, где му је опт. Димитријевић издао напред наведено наређење да се цивилно становништво користи као обезбеђење од евентуалних борбених дејстава хрватских оружаних снага (живи штит) и њихових минских поља, које наређење је пренео својим потчињеним старешинама – поручницима опт. Радовану Влајковићу и опт. Радисаву Јосиповићу, а када су они и присутни војници изразили своје негодовање и неслагање, одлучно је поновио да се наредба мора извршити, иако је био свестан да ће извршењем овог наређења цивили бити изложени тешким душевним патњама, он је то и хтео, при чему је пристао и на могуће повреде телесног интегритета цивила и довођења у опасност њихових живота.

3.Опт. Радован Влајковић, као резервни поручник, у својству командира противдиверзантске чете ПДО ТО Ваљево, опт. **Радисав Јосиповић**, такође резервни поручник, у својству командира првог вода исте чете, а опт. **Јован Димитријевић**, **Саша Стојановић**, **Драган Бачић** и **Зоран Косијер**, као припадници добровољачке оружане групе „Душан Силни“, у саставу ТО Ловас, према цивилном становништву хрватске националности предузимали радње:

нечовечног поступања и доношења великих патњи

Тако што су:

Дана 18.10.1991.г. опт. **Радован Влајковић** и опт. **Радисав Јосиповић** приступили реализацији примљеног наређења од команданта одреда опт. Перића да се цивили воде у акцију претреса терена у рејону винограда, као обезбеђење од евентуалних борбених дејстава непријатељске стране (живи штит) и њихових минских поља, иако су били свесни да ће извршењем овог наређења цивили бити изложени тешким душевним патњама, они су то и хтели, при чему су пристали и на могуће повреде телесног интегритета цивила и довођења у опасност њихових живота, те долазе са око педесет припадника ПД чете до дворишта земљорадничке задруге, где се непосредо уверавају да су поједини цивили, чак и тешко повређени, а након извођења цивила из дворишта и формирања колона испред задруге, придружују им се припадници оружане групе „Душан Силни“ опт. **Јован Димитријевић**, **Саша Стојановић**, **Драган Бачић** и **Зоран Косијер** и још двојица сада покојних припадника ове групе са задатком добијеним од неидентификованог налогодавца – да се цивили користе осим као живи штит и за разминирање минског поља постављеног на пољу детелине код фабрике „Борово“, који задатак су пристали да изврше иако су били свесни да ће извршењем овог задатка цивили бити изложени великим душевним патњама, а повређени цивили великим телесним патњама, они су то и хтели, при чему су пристали на могуће додатно повређивање цивила, па чак и смртно страдање, те су сви оптужени

заједно са осталим припадницима њихових оружаних састава и два мештана водича припадника ТО Ловас – укупно њих око 50, повели исто толико цивила ка излазу из села према фабрици „Борово“, сви распоређени у четири колоне, којом приликом се наведена оружана пратња до изласка из села кретала са стране, цивили у средини, а након тога у обрнутом поретку, те је у даљем кретању неидентификовани припадник из оружане пратње убио цивила Бошка Бођанца, тешко претученог и избоденог ножем у дворишту задруге, који се више није могао кретати, а након што су дошли до поља детелине код фабрике „Борово“, припадници оружане групе „Душан Силни“ наређују цивилима да са пута скрену у поље, које је требало разминирати, затим да се држе за руке, разгрћу ногама детелину и најпре крећу по ширини поља, а потом по дужини, те да стану када угледају мину, а све то у циљу проналажења минског поља и разминирања истог, при чему опт. Влајковић и Јосиповић видевши да ће цивили бити коришћени за разминирање минског поља, настављају да са својим војницима у овоме учествују, иако то излази из оквира наређења које су претходно примили, те сада свесни да ће цивили бити изложени великим душевним и телесним патњама, које су хтели, пристајући и на повреду телесног интегритета цивила, па чак и смртно страдање, при чему се у току даљег кретања цивила по дужини поља, поједини из оружане пратње распоређују иза њих, по њиховој сопственој процени на безбедном одстојању, али када је један од цивила Иван Краљевић, претходно тешко претучен и повређен, пао преко једне од постављених мина, дошло је до њеног активирања, након чега је у насталој хаотичној ситуацији један број припадника из оружане пратње на беспомоћне цивиле отворио пушчану паљбу, па је услед оба ова дејства смртно страдало 17 вођених цивила и то:

- 1) *Маријан Марковић* (р.1953.год.)
- 2) *Томислав Сабљак* (р.1949.год.)
- 3) *Иван Сабљак* (р.1960.год.)
- 4) *Марко Сабљак* (р.1950.год.)
- 5) *Златко Пањик* (р.1966.год.)
- 6) *Антун Пањик* (р.1953.год.)
- 7) *Дарко Солаковић* (р.1957.год.)
- 8) *Иван Палијан* (р.1949.год.)
- 9) *Славко Кузмић* (р.1961. год.)
- 10) *Златко Божич* (р.1959. год.)
- 11) *Марко Видић* (р.1943. год.)
- 12) *Мато Ходак* (р.1957. год.)
- 13) *Иван Цоњар* (р.1966. год.)
- 14) *Славко Штрангаревић* (р. 1957. .год.)
- 15) *Мијо Шалај* (р.1940.г.)
- 16) *Иван Краљевић* (р.1955. год.)
- 17) *Јосип Туркаљ.* (р.1962. год.)

а једанаест цивила је задобило тешке и лаке телесне повреде и то:

1) Станислав Франковић, 2) Иван Мујић, 3) Златко Тома, 4) Љубомир Солаковић, 5) Јосип (Ловро) Герстнер, 6) Мато Краљевић, 7) Јосип Сабљак, 8) Емануел Филић, 9) Милко Кесер, 10) Милан Радмиловић и 11) Марко Филић.

а **опт. Саша Стојановић**, у циљу реализације примљеног задатка - разминирања минског поља и након рањавања и смртог страдања цивила, нечовечно поступа према једном броју лица, која нису била рањена (Ђуки Радочају, Томиславу Шелебају, Драгутину Кризманићу), тако што им је са асфалтног пута и на безбедном растојању наређивао давањем упутстава како да разминирају и преостале неексплодираних мина, иако су ови цивили за такву врсту радњи били потпуно необучени, свестан да им таквим чињењем наноси тешке душевне патње, што је и хтео, при чему је деактивирано око петнаестак мина, а ова лица срећом нису повређена, као ни следећи цивили:

Милан Цоњар, Владо Бошњакловић, Пегар Палијан, Славко Лукетић, Јосип Антоловић, Жељко Сомборац, Андрија Балић, Петар Вулета, Павле Шимуновић, Драго Сабљак, Јосип Острун, Антон Кризманић, Антун Лукетић, Јосип Лукетић и Влатко Палијан, те када су неки од њих износили напред наведене рањене цивиле из поља детелине, повредио се Стјепан Пеулић, нагазивши на једну од мина.

IV

Опт. Љубан Деветак, Петроније Стевановић и Александар Николајидис

1.Опт. Љубан Деветак у ноћи између 17. и 18. октобра 1991.г. са умишљајем подстрекао опт. Петронија Стевановића и неколико припадника оружане групе „Душан Силни“ да према већем броју цивилних лица предузимају радње нечовечног поступања и повреде телесног интегритета, што су они и извршили у дворишту земљорадничке задруге, тако што је наведене ноћи у кући Боре Кесер у њиховом присуству опт. Деветак организовао приказивање аудио-видео снимка са прославе годишњице оснивања ХДЗ у Ловасу, говорећи им: „Е сада браћо видите ко су нам непријатељи“, да би суградан ујутру 18.10.1991.г. већина виђених лица на снимку у присуству опт. Деветака били брутално претучени од стране подстрекаваних и то најпре у кухињи задруге (Марко Филић, Лука Балић, Берислав Филић), након чега је у дворишту задруге опт. Деветак прозивањем издвојио око двадесетак цивила (Марка, Ивицу и Тому Сабљака, Мату Ходак, Милка Кесера, Петра и Николу Бадањка, Јосипа Туркала, Ђуку Лукетића, Ивана Мујића, Ивана Цоњара, Марка Видића, Ивана Палијана, Алојза Кризманића, Ивицу Ђаковића, Ивана Краљевића, Бошка Бођанца, Марина Мађаревића, Златка Тому, Ивана Видића), које су потом припадници оружане групе „Душан Силни“ („Аждаја“, „Коста“, „Никола“ и др.) песницама, ногама, кабловима, металним шипкама, палицама, хидрауличним цревима и другим предметима ударили свуда по

телу, а њима се придружио и опт. **Александар Николајидис** ударајући цивиле кундаком пушке и повређујући им на тај начин телесни интегритет, као и припадник ПД одреда ТО Ваљево зв. „Боксер“, ударајући цивиле песницама, док је подстрекавани опт. **Петроније Стевановић** убадао ножем већи број цивила – Ивицу Ђаковића, Бошка Бођанца, Марина Мађаревића, Тому Златка, Ивана Видића и Антона Лукетића, који је накнадно доведен заједно са оцем Петром, по наредби опт. Љубана Деветака упућеној Антоновом брату Ђуки и једном од добровољаца, након чега су сва тројица претучени, тако да је по дворишту задруге и на оближњим зидовима остајао видљив траг крви беспомоћних цивила, те је истом приликом опт. Петроније Стевановић **нечовечно поступао** према већ претходно претученом и повређеном Јосипу Туркаљу, тако што му је ножен секао дугу косу, а цивилу Златку Божићу је наредио да од преосталих цивила прикупи сав новац и драгоцености и да му их преда, што је овај и учинио.

2-а) опт. Петроније Стевановић неутврђеног дана у периоду од 11. до 13.10.1991.г. у канцеларији земљорадничке задруге повређивао телесни интегритет цивила **Ивана Видића**, ударајући га гуменом палицом по леђима, током саслушања Видића од стране опт. Милана Радојчића и по његовом позиву,

б) неутврђеног дана у периоду од 14. до 18.10.1991.г. у просторијама ТО Ловас у кругу Месне заједнице, приликом саслушања цивила **Ђуре Антоловића** од стране опт. Милана Радојчића, повређивао телесни интегритет оштећеног, убадајући га ножем у пределу леве бутине, а затим покушао да га убије, тако што је са двојицом припадника ТО и милиције Ловас одвео оштећеног до његове куће, где су га убацили у подрум, а за њим бацили две бомбе, које су експлодирале, али срећом без последица по живот оштећеног.

3.Опт. Александар Николајидис дана 17.10.1991.г. заједно са још неколико припадника оружане групе „Душан Силни“ у кући Ивице Франчишковића, предузимао радње мучења према цивилном лицу **Снежани Кризманић**, тако што је поступајући по наређењу опт. Љубана Деветака да се ово лице саслуша на околност ко се налази на снимку прославе годишњице оснивања ХДЗ, током саслушања оштећену ударао по глави, док су је остали припадници оружане групе „Душан Силни“ чупали за косу, претили да ће је силовати и великим ножем прелазили преко њеног врата и тела.

4.Опт. Петроније Стевановић и Александар Николајидис

а) дана 10.10.1991.г. нечовечно поступали према цивилним лицима **Љубици Адамовић и Маријани Радочај**, тако што су за време напада на село, у породичној кући Радочај у улици Млинској, у присуству малолетне

деце претили оштећенима да ће их убити, а опт. Петроније и да ће их силовати, изазивајући тиме код њих осећај тешке душевне патње и страха;

б)у периоду од 16. до 18.10.1991.г. поступајући по наређењу опт. Љубана Деветака, **учествовали у убиствима** неутврђеног броја цивилних лица описаних у тачки II – 3-г) изреке пресуде, и то опт. Александар Николајидис најмање једног, а опт. Петроније Стевановић најмање пет лица, тако што су поједине од њих преузимали из дворишта и импровизованог затвора у подруму Месне заједнице, испред куће Боре Кесер и заједно са припадницима оружане групе „Душан Силни“ („Аждајом“, „Костом“, „Николом“ и другима), одвозили путничким возилима на разне локације где су и убијени од стране неидентификованих припадника наведене оружане групе.

- чиме су сви оптужени под тачкама II-IV извршили кривично дело ратни злочин против цивилног становништва из чл.142. став 1 КЗ СРЈ, у саизвршилаштву, у вези чл.22. КЗ СРЈ.

Применом наведеног законског прописа и одредби чл.5. став 2, 33, 38, 41, 42 и 43 све КЗ СРЈ, суд оптужене

О С У Ђ У Ј Е

Опт. Љубана Деветака, на казну затвора у трајању од **20 (двадесет) година**, у коју му се урачунава време проведено у притвору од 28.05.2007. до 29.04.2011. године,

Опт. Милана Девчића на казну затвора у трајању од **10 (десет) година**, у коју му се урачунава време проведено у притвору од 29.05.2007. до 13.10.2010. године,

Опт. Милана Радојчића на казну затвора у трајању од **13 (тринаест) година**, у коју му се урачунава време проведено у притвору од 28.05.2007. до 13.10.2010. године,

Опт. Жељка Крњајића на казну затвора у трајању од **10 (десет) година**, у коју му се урачунава време проведено у притвору од 28.05.2007. до 24.09.2007. године,

Опт. Миодрага Димитријевића на казну затвора у трајању од **10 (десет) година**, у коју му се урачунава време проведено у притвору од 29.05.2007. до 30.06.2009. године,

Опт. Дарка Перића на казну затвора у трајању од **5 (пет) година**, у коју му се урачунава време проведено у притвору од 29.05.2007. до 21.10.2008. године

Опт. Радована Влајковића на казну затвора у трајању од **5 (пет) година**, у коју му се урачунава време проведено у притвору од 29.05.2007. до 24.09.2007. године,

Опт. Радисава Јосиповића на казну затвора у трајању од **4 (четири) године**, у коју му се урачунава време проведено у притвору од 29.05.2007. до 24.09.2007. године,

Опт. Јована Димитријевића на казну затвора у трајању од **8 (осам) година**, у коју му се урачунава време проведено у притвору од 19.09.2008. до 25.09.2008. године,

Опт. Сашу Стојановића на казну затвора у трајању од **8 (осам) година**,

Опт. Драгана Бачића на казну затвора у трајању од **6 (шест) година**, у коју му се урачунава време проведено у притвору од 28.05.2007. до 24.09.2007. године,

Опт. Зорана Косијера на казну затвора у трајању од **9 (девет) година**, у коју му се урачунава време проведено у притвору од 28.05.2007. до 24.09.2007. године,

Опт. Петронија Стевановића на казну затвора у трајању од **14 (четрнаест) година**, у коју му се урачунава време проведено у притвору од 28.05.2007. до 29.04.2011. године,

Опт. Александра Николајидиса на казну затвора у трајању од **6 (шест) година**, у коју му се урачунава време проведено у притвору од 28.05.2007. до 13.06.2008. године.

ОБАВЕЗУЈУ СЕ оптужени да накнаде трошкове кривичног поступка о чијој ће висини суд одлучити накнадно, посебним решењем.

Суд доноси

Р Е Ш Е Њ Е

На основу чл.433. став 2 и 3 ЗКП, усваја се захтев странака и бранилаца, да се продужи рок за жалбу на пресуду за још 15 дана, па се констатује да ће рок за жалбу на ову пресуду износити 30 дана.